

SKUPŠTINA CRNE GORE

Odbor za ljudska prava i slobode

Broj: 00-63-8/19-

Podgorica, 11. novembar 2019. godine

INFORMACIJA

O UČEŠĆU PREDsjedNIKA ODBORA ZA LJUDSKA PRAVA I SLOBODE DR HALILA DUKOVIĆA NA RADIONICI O NADZORU NAD SEKTOROM BEZBJEDNOSTI ZA SKUPŠTINU CRNE GORE, održanoj u Podgorici 24. i 25. oktobra 2019. godine

Predsjednik Odbora za ljudska prava i slobode dr Halil Duković učestvovao je na Radionici o nadzoru nad sektorom bezbjednosti za Skupštinu Crne Gore, održanoj u Podgorici 24. i 25. oktobra 2019. godine.

Radionicu je organizovala Misija OEBS-a u Crnoj Gori.

Pored predsjednika Odbora za ljudska prava i slobode, na Radionici su učestvovali: sekretar Odbora za ljudska prava i slobode Slava Burić, saradnica u Sekretarijatu Odbora Sonja Jokić i saradnici u Sekretarijatu Odbora za bezbjednost i odbranu: Nevena Čabarkapa, Ivana Gardašević, Vera Damjanović i Adnan Crnovršanin.

Uvodno obraćanje na Radionici imao je John Corrigan, menadžer programa za bezbjednost OEBS-a, a Radionicu je vodio ekspert Peter Vanhoutte, nekadašnji član belgijskog Parlamenta sa preko 15 godina iskustva u jugoistočnoj Evropi i šire. Radio je kao ekspert za jačanje parlamenta i političkih partija na Kosovu, Gruziji, Moldaviji, Indoneziji, Nepal, Surinamu, Gvajani, Bangladešu, Turskoj, Srbiji, Kirgistanu, Crnoj Gori, Bosni i Hercegovini i Republici Sjevernoj Makedoniji.

Prvog dana Radionice učesnici su informisani o osnovama parlamentarnog nadzora, sa posebnim osvrtom na parlamentarni nadzor nad sektorom bezbjednosti (policija, odbrana i obavještajne službe). Ekspert Vanhoutte je govorio o ključnim dokumentima na osnovu kojih se sprovodi parlamentarni nadzor nad sektorom bezbjednosti, među kojima su: Ustav, Poslovnik, zakoni o sektoru bezbjednosti, policiji, vojsci i obavještajnim službama. Takođe, važnim smatra razmatranje izvještaja o radu ovih organa, kao i izvještaje koje podnose nezavisne institucije, poput Zaštitnika ljudskih prava i sloboda i Državne revizorske institucije.

Bilo je riječi o načinu sprovođenja efikasnog nadzora i potrebi koordinacije svih subjekata uključenih u ovaj proces. Ekspert je ukazao da je u sklopu parlamentarnog nadzora važno razgovarati o politikama, a ne samo o zakonima. U okviru parlamentarnog nadzora, poslanici mogu razgovarati sa nadležnim ministrima, organizovati saslušanja, posjete, istrage, redovne tematske sjednice ili ad-hoc sjednice kada se pojavi određeni problem. Da bi parlamentarni nadzor bio efikasan, moraju biti obezbijedena sredstva za njegovo sprovođenje. U postupku vršenja parlamentarnog nadzora nad sektorom bezbjednosti postavljaju se pitanja koja se odnose na to da li su nadležne službe i službenici dorasli zadatku, kakav je sistem obrazovanja i obuka službenika, da li su adekvatne prostorije za njihov rad i oprema kojom raspolažu. Takođe, sa posebnom pažnjom se treba odnositi prema potencijalnoj zloupotrebi ovlašćenja.

Drugog dana Radionice ekspert Peter Vanhoutte je govorio o procjeni zakonodavnog okvira u oblasti sektora bezbjednosti i nadzoru nad obavještajnim službama, kao i o načinu postupanja sa tajnim podacima.

Informisao je učesnike Radionice o ciklusu javnih politika koji podrazumijeva sledeće faze: definiciju problema i utvrđivanje agende, razvoj javne politike, izbor i dizajn preferirane opcije javne politike, implementaciju i praćenje i evaluaciju i procjenu zakonodavnog okvira.

Takođe, učesnici su upoznati sa predlogom javne politike (*policy paper*), kao neakademske dokumentom. U pripremi predloga javne politike potrebno je kvalitetno opisati problem, opcije za njegovo rješavanje i predložiti rješenje, odnosno pravac djelovanja. Stil pisanja treba da bude što efikasniji, koncizniji, a kratki predlog javne politike (*policy brief*) treba da bude do polovine stranice i u njemu treba sumirati ključne argumente.

Ekspert Peter Vanhoutte je informisao učesnike Radionice o parlamentarnom nadzoru nad obavještajnim službama predstavljajući belgijsko iskustvo u ovoj oblasti. Naglasio je da je od nezavisnosti Belgije do uspostavljanja parlamentarnog nadzora trebalo da prođe 161 godina, a 168 godina do donošenja zakona o obavještajnim službama. U Belgiji u skladu sa Zakonom o nadzoru nad Državnom bezbjednosti i Vojnim obavještajnim službama djeluje Stalni odbor (Odbor I) koji nadgleda obavještajne i bezbjednosne službe i Stalni odbor (Odbor P) koji nadgleda policiju. Odbor I je odgovoran posebnom nadzornom parlamentarnom odboru kojim predsjedava Predsjednik Senata, a Odbor P je odgovoran Posebnom nadzornom parlamentarnom odboru kojim predsjedava Predsjednik Donjeg doma Parlamenta. U Parlamentu Belgije sada postoji jedan nadzorni parlamentarni odbor koji ima 13 članova, ali nema pristup tajnim podacima, tako da su Odbori I i P „realne oči i uši“ Parlamentarnog nadzornog odbora. Stalni odbor I čine: tri sudije i jedan službenik, koje imenuje Parlament, istražna služba sa pet istraživača i 16 administrativnih službenika. Svi imaju dozvolu za pristup tajnim podacima i obavezu čuvanja tajnosti. Stalni odbor I sprovodi istrage po sopstvenoj inicijativi, na zahtjev Parlamentarnog odbora, na zahtjev resornog ministra ili institucije ili nakon određene pritužbe/žalbe. Takođe, ovaj Odbor vrši naknadni nadzor nad posebnim obavještajnim metodama koje se koriste prilikom prikupljanja obavještajnih podataka. Stalni odbor može da obaveže obavještajne i bezbjednosne službe da predaju zvanična dokumenta koja se tiču određene istrage i može da sasluša bilo koga, pri čemu pripadnici službi imaju obavezu da pruže sve informacije koje se od njih zahtijevaju. Članovi Stalnog odbora I mogu da zabrane upotrebu posebnih metoda u okviru planirane operacije ako smatraju da su one nezakonite. Odbor I nikada ne odgovara direktno na pritužbe, već su informacije dostupne u godišnjem izvještaju koji podnosi Parlamentarnom nadzornom odboru koji održava sjednice zatvorene za javnost.

Na Radionici su realizovane brojne interaktivne vježbe koje su podrazumijevale angažman svakog učesnika. Analizirani su članci iz novina koji se odnose na bezbjednost i ljudska prava i u vezi s njima postavljana su pitanja Vladi u cilju vršenja nadzora nad sprovođenjem određenih politika. Takođe, učesnici su u grupama pripremali predloge javnih politika (*policy paper*).

SEKRETAR ODBORA

Slava Burić

PREDSJEDNIK ODBORA

dr Halil Duković